

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13576

Tarih : 20.08.2025

33126

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim **19.08.2025**.

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde sağlık sorunları bulunan binlerce hasta mahpus, gerekli tedaviye erişememektedir. Hastane sevkleri çoğu kez aylarca, hatta yıllarca geciktirilmekte; mahpuslar, tedaviye erişemedikleri için sağlık haklarından mahrum bırakılmaktadır. Bunun en temel sebeplerinden biri, insan onuruna aykırı uygulamalardır.

Mahpuslar tedavi hakkını fiilen engelleyen onur kırıcı ve insanlık dışı uygulamalardan bazıları şunlardır:

- Ağız içi arama dayatması,
- Kelepçeli muayene ve tedavi,
- Doktor-hasta mahremiyetinin ihlali (muayene sırasında asker/jandarmanın odada bulunması),
- Hastane koridorlarında saatlerce kelepçeli bekletilme,
- Ve yalnızca birkaç cezaevinde görülen, Şırnak Cezaevi'nde de uygulanan "terlik dayatması."

Bu uygulamalar, hem Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan "yaşama hakkı" ve "işkence yasağına", hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinde düzenlenen insanlık dışı muamele yasağına aykırıdır.

Örneğin Şırnak T Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan Yasin Kaya:

- Her iki böbreğinde taş bulunmakta olup, ameliyat olması gerektiği tıbbi raporlarla belirlenmiştir.
- Baş sarsıntısı ve göz kararması sorunları yaşamaktadır.
- En son MR çekiminin üzerinden bir yıl geçmiştir.
- Ameliyatı yaklaşık bir yıl ertelenmiş, hastaneye sevk edilme aşamasında kendisine “terlik giymesi” dayatılmıştır.
- Bu dayatmayı reddettiği için hastane sevki iptal edilmiştir.

Türkiye genelinde birkaç cezaevinde görülen “terlik dayatması” geçtiğimiz aylarda kaldırıldığı duyurulmuşken, Şırnak Cezaevi’nde yeniden uygulanmaya başlanmıştır. Bu durum hasta mahpusların tedavi hakkını fiilen ortadan kaldırmaktadır.

Öte yandan Yasin Kaya’nın ailesi Erzurum’da ikamet etmektedir. Hem sağlık sorunları hem de aile görüş hakkı açısından ailesine yakın bir cezaevine nakil talebi, defalarca reddedilmiştir. Bu ise Anayasa’nın 41. maddesi ile AİHS’in 8. maddesinde güvence altına alınan “aile hayatına saygı hakkı” ile çelişmektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye cezaevlerinde hasta mahpusların tedaviye erişimini engelleyen ağız içi arama, kelepçeli muayene, doktor-hasta mahremiyetinin ihlali, “terlik dayatması” ve benzeri uygulamalar Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir? Bu uygulamaların yasal dayanağı nedir?
2. Söz konusu uygulamaların Anayasa’nın 17. maddesi ve AİHS’in 3. maddesi ile açıkça çeliştiği göz önüne alındığında, Bakanlığınız bu insanlık dışı muameleleri sonlandırmak için hangi adımları atacaktır?
3. Şırnak T Tipi Kapalı Cezaevi’nde hasta mahpus Yasin Kaya’nın ameliyatının bir yıl ertelenmesi ve “terlik dayatmasını reddettiği için hastane sevkinin iptal edilmesi” Bakanlığınızca kabul edilebilir midir? Bu konuda başlatılmış bir idari veya adli soruşturma var mıdır?
4. Geçtiğimiz aylarda “terlik dayatmasının” kaldırıldığı bilinirken, Şırnak Cezaevi’nde yeniden uygulanmaya başlanmasının gerekçesi nedir? Bakanlığınızın bu çelişkiye ilişkin açıklaması nedir?

5. Yasin Kaya'nın ailesine yakın bir cezaevine (örneğin Erzurum'a) nakil talebi neden reddedilmiştir? Hasta mahpusların ailelerinden yüzlerce kilometre uzakta tutulması, aile hayatına saygı hakkının ihlali değil midir?
6. Cezaevlerinde hasta mahpusların sağlık hakkının korunması için Bakanlığımızca hazırlanan özel bir "hasta mahpuslar eylem planı" bulunmakta mıdır? Yoksa hazırlanması düşünülmekte midir?
7. İnsan haklarına aykırı bu uygulamalardan sorumlu cezaevi idaresi ve kolluk görevlileri hakkında bugüne kadar herhangi bir disiplin veya ceza soruşturması başlatılmış mıdır? Başlatıldıysa sonuçları nelerdir?
8. Cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin tekrarının önlenmesi için Bakanlığınız hangi yapısal reformları gündemine almayı planlamaktadır?